

SIHTI

• ARVIOINTIA • POHDINTAA • KESKUSTELUA

□ Kuningas Pentheus (Peter Westerholm) hylkää äidinisänsä Kadmosen (Ebbe Sandström) ja tietäjä Teiresiaan (Thomas Wulff) maanittelut Dionysos-uskon teeskentelyyn. Taustalla bakkhanttien pyhä vuori Kithairon (Ullanlinnamäki).

□ Jumalaa kengitetään. Pyhän kolminaisuuden kunniaksi Studentteaternilla on kolme Dionysosta vuoronperään — tässä yksi omaksumassa roolinsa.

Studentteatern tulee tanssien

□ □ Kymmenen vuoden hiljaisuuden jälkeen on Helsingin ruotsinkielinen ylioppilasteatteri säpsähtänyt hereille. Liki 50 hengen ja kahden lampaan voimin se on kesän ajan harjoitellut versiotaan

Euripides oli nuorin ja radikaalein Ateenan kolmesta suuresta tragediakirjailijasta. Niin radikaali, että hänen katsottiin epäoivinnaisuudellaan turmelevan kansaa, mistä syystä hän joutui vielä vanhoilla päivillään lähtemään maanpakoon Makedonian kuninkaan hoviin (missä Bakkhantit on kirjoitettu). Niin radikaali, että esittäessään Bakkhantit 1967 piti Intimateatterinkin vielä

□ ITSEKÄS JUMALA

Mutta Euripides jatkaa. Naispolioiset, — tai yhtä hyvin mikä alistettu yhteiskuntaluokka tahansa — vaihtavat vain hallitsijansa maallista sortajasta taivaalliseen petturiin. Dionysos edustaa vain omia itsekkäitä pyyteitä ja haluaa kostaa sen, että hänen isoisänsä on antanut kuninkaan vallan Thebassa Pentheukselle. Ja lietsomalla kaninaa alistetun

hurmoksessaan tappaneensa oman poikansa. Tyranni oli tapettava, mutta se, mikä hänet korvaa, ei olekaan seuraamisen arvoinen: "Pian täältä johonkin... missä mikään ei muistuta (Dionysoksen) thyrsossauvasta. Muut, bakkhantit niitä nostelkoot."

Ohjelmalehtisessä Thomas Wulff selittää Studentteaternin Dionysos-tulkinnan ihmisen sisäiseksi vapaudenkai-puiksi. Täksi on otettu

nuksen Studentteatern on tosin jättänyt pois) kuin muidenkin sokean uskon hohdetta himmentävien piikkien vaikutuksesta.

□ "PYHÄN HULLUUDEN" COMEBACK

Studentteatern haluaa toteutuksellaan bakkhanttien villien menojen kautta ilmentää unohdettua elämän-

Euripideen viimeisestä tragediasta Bakkhantit.

□ Annette Arlanderin ohjaaman produktion ensi-ilta oli perjantaina

tää, vaikka itsekritiikkiä tu- levaisuudessa nostettaisiin kin.

Paradoksaalista Euripides-ta ja Studentteaternia vertaillaessa on muodon ja sisällyksen suhde. Euripides nimittäin epäonnistui aikaan juuri siinä, ettei hän pystynyt kehittämään uusille käsittelytavoilleen uusia, vanhoja parempia muotoja. Studentteaternin toteutuk-

paivillaan lähtemään maanpakoon Makedonian kuninkaan hoviin (missä Bakkhantit on kirjoitettu). Niin radikaali, että esittäessään Bakkhantit 1967 piti Intimiteatterinkin vielä sensuroida intohimoisimpia kohtia Euripideen teksteistä.

Bakkhanteilla on monia merkitystasoja, emmekä voi tyystin erilaisissa oloissa kahden ja puolen vuosituhannen jälkeen varmastiakaan ymmärtää niitä kaikkia. Yksi ilmeinen sisällys on Dionysosta palvovien naisten vapautuminen tyrannimaisen kuningas Pentheuksen (=mieshegemonia?) ikeestä villiin elämisen riemuun. Tähän päättyy Studentteaternin tulkinta Euripideen pohjalta.

petturiin. Dionysos edustaa vain omia itsekkäitä pyyteitään ja haluaa kostaa sen, että hänen isoisänsä on antanut kuninkaan vallan Thebassa Pentheukselle. Ja lietsomalla kapinalla alistetun kansaosan keskuudessa se käy.

Vaikka tämä tulkinta on kerta toisensa jälkeen jostain syystä jäänyt huomaamatta, se on varmasti aito antiikin ateenalainen: juuri jumalanpilkasta syytettynä hän Euripides ajettiin maanpakoon.

Tragediaa ei tee yhtään olemattomammaksi se, että se alkaa koomisena farssina, päinvastoin, sen kauhes vain korostuu. Räiskähtelevän optimistinen alku kääntyy surulliseen loppuun, kun kuninkaan äiti Agaue havahtuu ja huomaa bakkanaalisessa

sen myrkyssä. Muut bakkhantit niitä nostelkoot." Ohjelmalehtisessä Thomas Wulff selittää Studentteaternin Dionysos-tulkinnan ihmisen sisäiseksi vapaudenkai-puiksi. Tuoksi on otettu kappale Erich Frommin toiveajattelua jumalkäsityksen historialliseksi selitykseksi. Ei siinä sinänsä mitään vikaa, mutta kuten edeltä käy ilmi, ei frommilaisuus ollenkaan istu Euripideen itsekään mielivaltaiseen Dionysokseen.

Studentteatern on halunnut poistaa tragediasta tra-giikan. Jäljelle on jätetty farssialku, ja loppuun on lisätty kuninkaan ikeestä vapautuneiden ihmisten, niin naisten kuin miestenkin, ilontanssi. Mutta juonellisesti se ontuu, niin kuninkaanäiti Agauen vuodatuksen (jonka siteeraamani loppuhuipen-

COME BACK

Studentteatern haluaa toteutuksellaan bakkhantien villien menojen kautta ilmentää unohtettua elämäniloa, "pyhää hulluutta". Siinä se on omalla tavallaan onnistunut. Tämän ajatuksen alla se on onnistunut koamaan ennätysmäisen määrän ihmisiä osallistumaan tiiviiseen, palkattomaan työhön kahden kuukauden ajaksi.

Näyttelijäsuorituksista ei ole puhuttakaan (paitsi Pentheuksen, Peter Westerholmin kohdalla), mutta niistä ei tässä ole kysekään, vaan siitä, että Studentteatern on tällä esityksellä onnistunut tekemään äänekkään comebackin. Toivottavasti se saa tästä niin paljon tuulta purjeisiinsa, että elinvoimaa riit-

nimitään epäonnistui aikanaan juuri siinä, ettei hän pystynyt kehittämään uusille käsittelytavoiilleen uusia, vanhoja parempia muotoja. Studentteaternin toteutuksessa taas juuri muoto on, ellei nyt enää aivan uudistuvaa, niin ainakin piristävää poikkeus jäykän näyttelemisen, fasadien kaavaan. Se on happeningiä, toimintaa enemmän kuin näyttelemistä. Sen sisältö taas alkaa näin vuosituhansien jälkeen jo vaikuttaa vanhahtavalta.

Markus Sandbergin musiikki on se tekijä, mikä pitää happeningin koossa. Yksinkertaistetut, renessanssi-tyyliset huilustemat ja vanhalle musiikille tyypillinen rumputahditus johdattelevat menneisyyden ilmapii-riin, ja bakkhantien ja thebalais-naisten kuoroille sävelletyt yksiaäniset laulut ovat sopivan yksinkertaisia, mutteivät mielikuvituksettomia.

PAKOTETTU FEMINISMI

Missä sitten on Bakkhantien naisasia? Dionysos-kultissa naiset ovat luonnollisesti ensisijainen palvojaryhmä, mutta palvomisen vapauden lisäksi ei näytelmässä ole muita naisen vapauttamisen elementtejä siinä mielessä kuin me sen nykyään käsitämmme. Ja kuinka voisikaan olla? Feminismi on 20. vuosisadan ilmiö, jolle on hyvälläkin mielikuvituksella vaikea löytää vastinetta historiasta.

Pentheuksen reaktio bakkhantien villitsemien thebalaisnaisten menoihin ("Jo herjan huippu on, jos naiset valtaa saa.") on naurettavan lyhytnäköisellä tavalla saanut feministin takajaloilleen. Mariella Lindén tekee ohjelmalehtisessä kaikkensa sovitaa Kreikan perimysjärjestelmien historian omiin mystifioiviin kuvitelmiinsa: "Kauan ennen antiikin orjuutta ja sortoa olivat kreikkalaiset yhteisöt luokattomia kollektiiveja, jotka muodostuivat naisten ympärille nk. matriarkaatissa."

HEIKKI NYLUND
Kuvat: HARRI AHOLA

SUURI FOTOKERHO

Tuo värifilmisi kehitettäväksi

suureen fotokerhoon!

Valitset itse:
filmi filmistä

tai **uutuus**

20 % alennus kuvista

tai **toinen uutuus**

tuplakuvat, saat

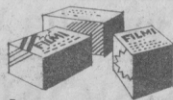
filmisi jokaisesta negatiiviruudusta

2 KUVAA MARKALLA!

Tuo tämä ilmoitus filmisi mukana myymälään —

jokaisessa myymälässä ja fotopisteessä
50 ensimmäistä saa kivan SF-AURINKO-LIPAN!

Kuvat normaalikokoisia, keskenään samanlaisia.

MYYMÄLÄT:
MUSEOKATU 7
WALLININKATU 10
SALOMONKATU 17

FOTOPISTEET:
MALMIN KIRJAKAUPPA
NUMMELAN
KIRJAKAUPPA
ASIAKASPALVELU
puh. 90-873 2640

SUURI FOTOKERHO

No.8

seksi

ASIATIE TOA AIKUISILLE

Lääkäri vastaa:

ETURAUHASTULEHDUS

PARINVAIHTO

Yleistyykö se myös meillä?

Lukijoiden oma kontaktipalsta

Jo 8 v.
VAPAAN
VALISTUKSEN
PUOLESTA